

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

© 2014 ПЛЕЦЬ І. І., ЩУР Р. І.

УДК 330.341.1

Плець І. І., Щур Р. І. Формування моделі інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні

Метою статті є дослідження концептуальних засад формування інноваційної моделі розвитку агропромислового комплексу України на сучасному етапі. У статті здійснено аналіз основних інструментів державної підтримки сільгоспвиробників в Україні протягом 2008 – 2013 рр. Розглянуто досвід країн Європейського Союзу з питань структурної трансформації розвитку сільськогосподарського виробництва. Досліджено досвід розвинених країн з питань державної регуляторної політики структурної трансформації сільськогосподарського виробництва. На основі опрацьованого досвіду запропоновано основні напрями державної регуляторної політики інноваційної структурної трансформації сільськогосподарського виробництва, харчової промисловості та продовольчого ринку України. Обґрунтовано напрями проведення системних структуроформуючих перетворень у продовольчій сфері країни.

Ключові слова: сільськогосподарське виробництво, державна регуляторна політика, моделі інноваційного розвитку, структурна трансформація, міжгалузевий баланс.

Рис.: 1. **Бібл.:** 13.

Плець Іван Іванович – кандидат економічних наук, викладач кафедри фінансів, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

E-mail: ivanplets@mail.ru

Щур Роман Іванович – кандидат економічних наук, викладач кафедри фінансів, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

E-mail: romanwur@mail.ru

УДК 330.341.1

UDC 330.341.1

Плець І. І., Щур Р. І. Формирование модели инновационного развития сельскохозяйственного производства в Украине

Целью статьи является исследование концептуальных основ формирования инновационной модели развития агропромышленного комплекса Украины на современном этапе. В статье проведен анализ основных инструментов государственной поддержки сельхозпроизводителей в Украине в 2008 – 2013 гг. Рассмотрен опыт стран Европейского Союза по вопросам структурной трансформации развития сельскохозяйственного производства. Исследован опыт развитых стран по вопросам государственной регуляторной политики структурной трансформации сельскохозяйственного производства. На основе разработанного опыта предложены основные направления государственной регуляторной политики инновационной структурной трансформации сельскохозяйственного производства, пищевой промышленности и продовольственного рынка Украины. Обоснованы направления проведения системных структуроформирующих преобразований в продовольственной сфере страны.

Ключевые слова: сельскохозяйственное производство, государственная регуляторная политика, модели инновационного развития, структурная трансформация, межотраслевой баланс.

Рис.: 1. **Библ.:** 13.

Плець Іван Іванович – кандидат экономических наук, преподаватель кафедры финансов, Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаніка (ул. Шевченко, 57, Івано-Франковск, 76018, Украина)

E-mail: ivanplets@mail.ru

Щур Роман Іванович – кандидат экономических наук, преподаватель кафедры финансов, Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаніка (ул. Шевченко, 57, Івано-Франковск, 76018, Украина)

E-mail: romanwur@mail.ru

Plets I. I., Shchur R. I. Building the Model of Innovative Development of Agricultural Production in Ukraine

The article is aimed to explore the conceptual bases of building the innovation model of development of the agroindustrial complex of Ukraine at the current stage. In the article analysis of the main tools of State support of agricultural producers in Ukraine in 2008-2013 is conducted. Experience of the European Union countries as to issues of structural transformation of development of agricultural production has been considered. Also experience of developed countries as for State regulatory policy in the structural transformation of agricultural production has been explored. On the basis of learned experience, the main guidelines for a State regulatory policy on innovation structural transformation of agriculture, food industry and the food market of Ukraine have been proposed. Directions for carrying out the system-based and structure-forming changes in the food sphere of the country have been reasoned.

Key words: agricultural production, State regulatory policy, models of innovation development, structural transformation, interindustry balance.

Pic.: 1. **Bibl.:** 13.

Plets Ivan I. – Candidate of Sciences (Economics), Lecturer of the Department of Finance, Precarpathian National University named after V. Stefanyk (vul. Shevchenko, 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

E-mail: ivanplets@mail.ru

Shchur Roman I. – Candidate of Sciences (Economics), Lecturer of the Department of Finance, Precarpathian National University named after V. Stefanyk (vul. Shevchenko, 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

E-mail: romanwur@mail.ru

В умовах глобалізації реформування аграрної науки України потребує відповідної інноваційної бази, яку має відрізнити системний науковий підхід, вона повинна базуватися на світовому досвіді, бути спрямованою на підвищення ефективності відтворювального процесу на національному агропромисловому комплексі.

Стратегічною умовою досягнення конкурентоспроможності України в системі глобального світового господарства потребує посилення інноваційного спрямування

агропромислової політики. Реалізація моделі інноваційного розвитку у сфері виробництва та перероблення сільськогосподарської продукції допоможе зміцнити продовольчу безпеку територій та держави в цілому, укріпити міждержавні економічні зв'язки, наблизити перспективи вступу нашої держави до Європейського Союзу. Проте, незважаючи на важливість, виняткове значення інноваційного процесу та його істотний вплив на прискорення розвитку суспільного виробництва в умовах глобалізації, дослідженню

цього соціально-економічного явища в агропромисловій сфері України науковцями приділяється явно недостатньо уваги, що обумовлює високу актуальність теми наукової роботи, необхідність обґрунтування концептуальних засад переходу агропромислового комплексу країни на інноваційну модель розвитку.

Проблемам інноваційного розвитку, у тому числі в аграрній сфері, в глобалізаційних умовах приділяли увагу І. Баланюк [1], В. Головатюк [2], Т. Гошко [3], М. Гоменюк [4], Ю. Лупенко [5], Н. Огієнко [6], П. Саблук [7], В. Ткаченко [8] та інші. Однак складність і масштабність даної проблематики дає можливість знаходити все нові недосліджені її аспекти та продовжувати наукові дослідження.

Метою статті є дослідження концептуальних засад формування інноваційної моделі розвитку агропромислового комплексу України на сучасному етапі.

Успішне становлення економіки потребує прискореного розвитку підприємництва в усіх секторах господарської діяльності. Особливо важливий розвиток підприємництва в аграрній сфері, де все більше загострюються проблеми збільшення фінансових потоків аграрних підприємств, зайнятості населення, стимулювання поступального розвитку сільських територій.

Сільськогосподарське виробництво розглядаємо як цілісну систему сукупності сільського господарства, сфери переробки сільськогосподарської сировини, харчової промисловості та оптової торговельної мережі з реалізації готових харчових продуктів.

Забезпечити стабільний, конкурентоспроможний і сталий розвиток сільськогосподарського виробництва можна на основі інноваційної діяльності аграрних підприємств. Інноваційна діяльність є специфічною і ризикованою сферою інвестиційних вкладень, що вимагає значних фінансових витрат, особливо на першому етапі процесу нововведень. Це не завжди під силу приватному підприємству навіть в економічно розвинутих країнах. Саме тому діяльності розвитку аграрних підприємств приділяється значна увага, спрямована на підвищення ефективності використання природних, фінансових і трудових ресурсів, повинна знаходити цілеспрямовану державну підтримку [9, с. 311].

У західній економіці невід'ємною функцією держави є регулювання продовольчого споживчого ринку, яка детермінується розумінням першочергової значущості цієї сфери не тільки для задоволення потреб людини, але й з точки зору забезпечення економічної, соціальної й політичної стабільності суспільства і підтримки сільськогосподарського виробництва з боку держави з метою зменшення його залежності від природно-кліматичних умов.

Важливою засадничою основою державної регуляторної політики в передових країнах є інноваційна спрямованість макроекономічного довгострокового регулювання структуроформуючих чинників розвитку сільськогосподарського виробництва і забезпечення високого рівня харчової промисловості [10].

Системний розвиток державної політики розвинених країн створює передумови для становлення наднаціональних форм її реалізації. Так, за ініціативи Єврокомісії сільського господарства в 1960 р. Європейським економічним співтовариством було прийнято рішення про здійснення єдиної для всіх країн – членів співтовариства політики щодо сільськогосподарського виробництва.

Вона отримала офіційну назву *Common Agricultural Policy (CAP)*. Спільна аграрна політика (САП) спрямована на розв'язання продовольчої проблеми, стабілізації світових продовольчих ринків і забезпечення соціальних стандартів життєдіяльності виробників продовольчої продукції [13].

Опрацювання досвіду розвинених країн у питаннях державної регуляторної політики структурної трансформації вітчизняного сільськогосподарського виробництва об'єктивно дозволяє визначити підходи у розв'язанні окресленої проблеми.

Державна регуляторна політика розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні має бути спрямована на забезпечення отримання прибутковості виробництва на рівні, що забезпечує розширене відтворення, створення сприятливих соціальних умов життя сільських жителів і покращення добробуту їхніх сімей, формування передумов для збереження та комплексного розвитку сільських територій, задоволення потреб населення України в якісних і доступних продуктах харчування, розширення експортного потенціалу країни.

Основними нормативно-правовими актами, що визначали державну підтримку аграрної галузі та сільськогосподарських товаровиробників в Україні до 2015 р., є закони України: «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 р.», Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 р. та ін.

Програми економічних реформ України на 2010 – 2014 рр. щодо вдосконалення системи субсидування для підвищення конкурентоспроможності сектора відповідно до угоди про сільське господарство в рамках СОТ не було реалізовано. Податковий кодекс України мав забезпечити фінансові зміни в сільському господарстві, проте через внесення низки змін і доповнень до нього збережено діючу до 2010 р. систему оподаткування і підтримки сільського господарства.

Основними інструментами державної підтримки сільгоспвиробників є податкові (непрямі інструменти), зокрема через повернення податку на додану вартість (ПДВ) і фіксований сільськогосподарський податок. Проте платники ФСП з 1 січня 2015 р. стануть платниками єдиного податку (ЄП) спеціальної (четвертої) групи – із можливістю застосування спрощеної системи оподаткування доходів на основі використання як бази оподаткування нормативної грошової оцінки землі, як це відбувалося і до прийняття відповідного Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» (від 28.12.2014 №71-VIII). Також положення податкового законодавства щодо повернення ПДВ у аграрному секторі мають тимчасовий характер (до 2018 р.), а перспективи майбутньої системи незрозумілі, що не сприяє стабільній роботі галузі та залученню інвестицій.

Рівень прямої державної підтримки в Україні порівняно низький і має тенденцію до зниження. За останні п'ять років обсяги прямої державної підтримки сільського господарства суттєво скоротилися (у 8 разів: з 7,2 млрд грн 2008 ро. до 1,2 разу 2012 р.), а у 2013 р. наближаються до нуля (рис. 1).

Як показує аналіз, незважаючи на наявність достатнього законодавчого і нормативно-правового забезпечення державної підтримки сільськогосподарського вироб-

Рис. 1. Обсяги прямої державної підтримки аграрного сектора, млрд грн

ництва, державній політиці у цій сфері притаманна низка проблем, основні з яких полягають у такому:

- ✦ зменшення фінансування заходів прямої підтримки аграрного сектора;
- ✦ неефективне використання коштів Аграрним фондом при здійсненні ним цінового регулювання на аграрному ринку;
- ✦ низький рівень обізнаності селян щодо можливостей одержання ними державної допомоги, складний процедурний механізм і непрозорість її отримання, унаслідок чого основна маса вітчизняних товаровиробників, які такої підтримки потребують, залишаються поза її межами;
- ✦ недостатні обсяги фінансування державних програм, а також неефективність використання коштів за ними;
- ✦ зупинення дії державних цільових програм, внаслідок чого окремі напрями державної підтримки сільського господарства припинили існування;
- ✦ низький рівень використання державою непрямих заходів підтримки аграрного сектора [11].

Тому формування філософії структурної трансформації вітчизняного сільськогосподарського виробництва потребує широкого використання і опрацювання досвіду розвинутих країн світу у здійсненні структурних реформ споживчого ринку.

З практично-господарської точки зору корисним є досвід Польщі у розв'язанні даної проблеми. Зумовлено це близькими спільними рисами соціально-економічного становища сільськогосподарського виробництва України зі станом продовольчої сфери Польщі напередодні реалізації структурних реформ. Україна і Польща є найближчими за кліматично-географічними та ментальними умовами господарювання [12]. Крім цього, за підсумками 2010 р. згідно з даними ЄС, Польща є лідером серед всіх країн Євросоюзу за показниками темпів зростання продукції сільського господарства та високотехнологічної харчової продукції. Досвід польських структурних перетворень як найголовніших чинників формування єдиної аграрної політики дає підстави для освоєння моделі інноваційного розвитку сільського господарства в Україні [5, с. 6 – 7]. Проведення системних структуроформуючих перетворень у продовольчій сфері передбачає здійснення таких напрямів:

- ✦ формування єдиного ланцюга від виробництва сировини до готових харчових продуктів, включаючи їх постачання кінцевому споживачеві;
- ✦ побудова організаційної структури забезпечення продовольчих комплексів (кластерів), зорієнтованої на співпрацю з відповідними інституціями Євросоюзу – Структурним фондам європейських країн;
- ✦ наукове забезпечення агропромислового виробництва, спрямоване на кардинальне перетворення механізму діяльності наукових установ, принципів взаємовідносин між ними та виробничою сферою.

Саме в рамках інноваційної моделі необхідно створювати структури венчурного бізнесу в продовольчій сфері: науково-інноваційні центри, науково-аналітичні центри, бізнес інкубатори. Щодо якісних параметрів розвитку науки у продовольчій сфері – поліпшення структури посівних площ, здійснення селекційної роботи під кінцевого споживача, де кожний сорт має паспорт державної реєстрації із системою даних про продуктивність сорту, використання технологій, ступінь елітності, характеристики оригіналу тощо. Для проведення високоякісної селекційної роботи в тваринництві держава забезпечує всім необхідним:

- ✦ технологічне забезпечення виробництва сільськогосподарської сировини, переробної сфери, харчової промисловості та відповідної торговельної мережі. Диверсифікація агропромислового виробництва є важливим напрямком в інноваційному забезпеченні структурних перетворень, передусім промислової переробки сировини у місцях її безпосереднього виробництва.

Особливою рисою інноваційного забезпечення є опрацювання і впровадження програмно-цільового розвитку агропродовольчої сфери. Даний напрям діяльності Європейського Союзу було втілено в реальне соціально-економічне життя Польщі прийняттям у 2006 р. комплексного документу – «Program Rewitalizacji Gospodarezej Obszaru Deltu Wisly I Zalewu Wilanego» – «Програма розвитку сільського господарства території гирла Вісли і Віслянського заливу» [13]. Така програма носить регіональний зміст стосовно агропродовольчої сфери, спрямованої на розв'язання проблеми збалансування міжрегіонального розвитку;

- ✦ фінансове забезпечення інноваційних перетворень у структурі сільського господарства потребує розробки операційних програм, що є типовим для нових держав Євросоюзу і стратегічно вивіреною.
- Складовою інноваційного забезпечення агропромислової сфери є ефективне кредитування. Інститути ЄС відстежують діяльність комерційних банків щодо виробників продовольчих кластерів, а умови і механізм кредитування підприємства регламентує Міністерство фінансів. Угоди з банками підписує зорганізована структура, зорієнтована на співпрацю з відповідними інституціями з ЄС. Такий механізм кредитування унеможливає корупційні зловживання.

Таким чином, аналіз світового досвіду свідчить, що головними напрямками Державної регуляторної політики інноваційної структурної трансформації сільськогосподарського виробництва, харчової промисловості та продовольчого ринку України мають стати:

1. Пріоритетне інвестування сільських місцевостей з перенесенням на село підприємств з переробки сировини і виробництва готових харчових продуктів.
2. Перехід на виробничі, технологічні та екологічні стандарти ЄС, передусім у сфері переробки сировини та виробництва харчових продуктів.
3. Створення сприятливого інституційного середовища та інвестування у транспортну інфраструктуру та охорону навколишнього середовища, забезпечення сприятливих соціальних умов життя.
4. Впровадження методу міжгалузевого балансу з метою системного прогнозування і обґрунтування комплексних програм економічного розвитку регіону з урахуванням специфіки та тенденцій його розвитку світового продовольчого ринку.
5. Опрацювання методики впровадження програмно-цільового планування і складання балансу продовольчих продуктів країни загалом, регіонів, адміністративних одиниць локального рівня.
6. Відмова від залишкового принципу фінансування науки з метою збереження та підвищення її потенціалу в галузі сільського господарства задля здобуття і реалізації конкурентних переваг вітчизняного сільськогосподарського виробництва.

ВИСНОВКИ

Отже, запропоновані концептуальні засади формування моделі інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні відображають перехід на якісний інноваційний шлях розвитку, як наслідок – створення високоефективної конкурентоспроможної економіки країни.

Таким чином, формування й розвиток інноваційної інфраструктури аграрного сектора економіки в умовах глобалізації дозволить забезпечити продовольчу безпеку країни за рахунок виробництва конкурентоспроможної продукції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Баланюк І. Ф.** Галузева структура виробництва в сільськогосподарських підприємствах : монографія / І. Ф. Баланюк, О. І. Жук. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, 2011. – 184 с.
2. **Головатюк В. М.** Проблеми поліпшення інноваційної сприятливості регіональних економік / В. М. Головатюк, В. П. Соловйов // Регіональна економіка. – 2009. – № 1. – С. 89 – 98.

3. **Гошко Т. Д.** Формування персоналу сільськогосподарських підприємств в умовах інтенсивної трудової міграції сільського населення : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Т. Д. Гошко. – Львів, 2006.

4. **Гоменюк М.** Типізація секторів інноваційного розвитку регіону за тенденціями зміни валової доданої вартості / М. Гоменюк // Економіст. – 2009. – № 11. – С. 42 – 45.

5. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / За ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.

6. **Огієнко Н. І.** Ефективне управління агроінноваціями в науково-дослідних установах аграрної сфери / Н. І. Огієнко, Р. М. Бордун [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/kand-silskogosp-nauk-ogienko-ni-bordun-rm-efektivne-upravlinnya-agroinovatsiyami-v-naukovo-doslidnih-ustanovah-agrarnoyi-sferi/>

7. **Саблук П. Т.** Інноваційна модель розвитку аграрного сектора економіки України та роль науки в її становленні / П. Т. Саблук // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2011. – № 2. – С. 200 – 208.

8. Инвестиционные и инновационные процессы в АПК Украины в условиях аграрной реформы / [Ткаченко В. Г., Богачёв В. И., Гончаров В. Н. и др.]; под ред. В. Г. Ткаченко, В. И. Богачёва. – Луганск : Книжковий світ, 2010. – 272 с.

9. **Поліщук Н. В.** Державна підтримка активізації інноваційної діяльності суб'єктів підприємництва / Н. В. Поліщук // Наук. вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – 2009. – Вип. II (34). – С. 310 – 317. – (Серія «Економічні науки»).

10. **Бабміндра Д. І.** Диверсифікація інноваційного розвитку агропромислового комплексу в умовах глобалізаційних викликів / Д. І. Бабміндра // Зб. матер. VII Міжнарод. наук.-практ. конф. «Трансформаційні процеси в економіці держави та регіонів». – Запоріжжя, 2012. – С. 326 – 328.

11. **Бісюк І. Ю.** Стан та напрями розвитку аграрного сектора України / І. Ю. Бісюк. – К. : Міністерство аграрної політики та продовольства України, 2013. – 21 с.

12. **Кулина С. Я.** Вплив державної підтримки на розвиток аграрного сектора економіки в Польщі / С. Я. Кулина // Економіка АПК. – 2007. – № 6. – С. 133 – 139.

13. Офіційний сайт Європейської комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/>

REFERENCES

Balaniuk, I. F., and Zhuk, O. I. *Haluzeva struktura vyrobnytstva v silskohospodarskykh pidpriemstvakh* [Industry structure of production in farms]. Ivano-Frankivsk: Vyd-vo Prykarpatskoho natsionalnoho univertsytetu im. Vasylia Stefanyka, 2011.

Babmindra, D. I. "Dyversyfikatsiia innovatsiinoho rozvytku ahropromyslovoho kompleksu v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv" [Diversification of innovative development of agriculture in the conditions of globalization challenges]. *Transformatsiini protsesy v ekonomitsi derzhavy ta rehioniv*. Zaporizhzhia, 2012.326-328.

Bisiuk, I. Yu. *Stan ta napriamky rozvytku ahrarnoho sektora Ukrainy* [Status and trends of the agricultural sector of Ukraine]. Kyiv: Ministerstvo ahrarnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy, 2013.

Homeniuk, M. "Typizatsiia sektoriv innovatsiinoho rozvytku rehionu za tendentsiamy zminy valovoї dodanoi vartosti" [Typification innovative sectors of the regional development trends change in gross value added]. *Ekonomist*, no. 11 (2009): 42-45.

Holovatiuk, V. M., and Soloviov, V. P. "Problemy polipshennia innovatsiinoї spriyatlyvosti rehionalnykh ekonomik" [Problems of improving the ease of innovative regional economies]. *Rehionalna ekonomika*, no. 1 (2009): 89-98.

Hoshko, T. D. "Formuvannia personalu silskohospodarskykh pidpriemstv v umovakh intensyvnoi trudovoi mihratsii silskoho naselennia" [Formation of staff farms in conditions of intensive migration of rural population]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk*, 2006.

Kulyna, S. Ya. "Vplyv derzhavnoi pidtrymky na rozvytok ahrarnoho sektoru ekonomiky v Polshchi" [The impact of government support for the development of the agricultural sector in Poland]. *Ekonomika APK*, no. 6 (2007): 133-139.

Ohiienko, N. I., and Bordun, R. M. "Efektyvne upravlinnia ahroinovatsiinykh v naukovo-doslidnykh ustanovakh ahrarnoi sfery" [Effec-

tive management of innovation in agronomic research institutions agrarian sphere]. <http://intkonf.org/kand-silskogosp-nauk-ogienko-ni-bordun-rm-efektivne-upravliniya-agroinovatsiyami-v-naukovo-doslidnih-ustanovah-agrarnoyi-sferi/>

Ofitsiyniy sait levropeiskoi komisii. <http://ec.europa.eu/>

Polishchuk, N. V. "Derzhavna pidtrymka aktyvizatsii innovatsiinoi diialnosti sub'iektiv pidpriemnytstva" [State support for promotion of innovative activities of business entities]. *Naukovyi visnyk ChTEI KNTEU. Ekonomichni nauky*, no. 2 (34) (2009): 310-317.

Sabluk, P. T. "Innovatsiina model rozvytku ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy ta rol nauky v ii stanovlenni" [An innovative model

of Ukraine's agrarian sector and the role of science in its formation]. *Problemy innovatsiino-investytsiinoho rozvytku*, no. 2 (2011): 200-208.

Stratehichni napriamy rozvytku silskoho hospodarstva Ukrainy na period do 2020 roku [Strategic directions of development of agriculture in Ukraine until 2020]. Kyiv: NNTs "IAE", 2012.

Tkachenko, V. H. et al. *Investitsionnye i innovatsionnye protsessy v APK Ukrainy v usloviakh agrarnoi reformy* [Investment and innovation processes in the agricultural sector of Ukraine in the conditions of agrarian reform]. Luhansk: Knyzhkovyi svit, 2010.

УДК 336.13: 504

МЕХАНІЗМИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІЛЬОВИХ ПРОГРАМ

© 2014 ХУДОЛІЙ Л. М., ВОЙЦЕХІВСЬКА В. В.

УДК 336.13: 504

Худолій Л. М., Войцехівська В. В. Механізми альтернативного фінансування екологічних цільових програм

Мета статті полягає в розробці пропозицій щодо вдосконалення фінансування державних цільових програм за рахунок інших позабюджетних фондів і забезпеченні ефективного механізму приватно-державного партнерства на взаємовигідних умовах. При аналізі та узагальненні поглядів вітчизняних науковців та іноземного досвіду було запропоновано альтернативні механізми фінансування державних цільових програм. У результаті дослідження були запропоновані варіанти фінансування завершення досліджуваних державних цільових програм за умов їх дофінансування з інших позабюджетних джерел. Обґрунтовано умови залучення коштів від підприємств і установ для виконання планових завдань і заходів, визначених у паспортах програм. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є упорядкування процесу залучення додаткових джерел фінансування до їх повного виконання за допомогою втілення механізму приватно-державного партнерства на умовах, які забезпечать виконання життєво важливих завдань держави та ефективний розвиток підприємницької діяльності.

Ключові слова: альтернативне фінансування, державні цільові програми, фінансові ресурси.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 8.

Худолій Любов Михайлівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансів і кредиту, Національний університет біоресурсів і природокористування України (вул. Героїв Оборони, 15., Київ, 03041, Україна)

E-mail: lkhudoliy@mail.ru

Войцехівська Вікторія Вікторівна – аспірантка, кафедра фінансів і кредиту, Національний університет біоресурсів і природокористування України (вул. Героїв Оборони, 15., Київ, 03041, Україна)

E-mail: vikysa87@mail.ru

УДК 336.13: 504

UDC 336.13: 504

Худолій Л. М., Войцеховская В. В. Механизмы альтернативного финансирования экологических целевых программ

Цель статьи заключается в совершенствовании финансирования государственных целевых программ за счет других внебюджетных программ и обеспечении эффективного механизма частно-государственного партнерства на взаимовыгодных условиях. При анализе и обобщении взглядов отечественных ученых и зарубежного опыта были рассмотрены альтернативные механизмы финансирования государственных целевых программ. В результате исследования предложены сценарии завершения исследуемых государственных целевых программ в условиях их дофинансирования из других внебюджетных источников. Обоснованы условия привлечения средств от предприятий и учреждений для выполнения плановых заданий и мероприятий, определенных в паспортах программ. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является упорядочение процесса привлечения дополнительных источников финансирования до их полного выполнения с помощью воплощения механизма частно-государственного партнерства на условиях, которые обеспечат выполнение жизненно важных задач государства и эффективное развитие предпринимательской деятельности.

Ключевые слова: альтернативное финансирование, государственные целевые программы, финансовые ресурсы.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Формул.:** 2. **Библ.:** 8.

Худолій Любов Михайлівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедрою фінансов і кредиту, Національний університет біоресурсів і природокористування України (вул. Героїв Оборони, 15., Київ, 03041, Україна)

E-mail: lkhudoliy@mail.ru

Войцеховская Вікторія Вікторівна – аспірантка, кафедра фінансов і кредиту, Національний університет біоресурсів і природокористування України (вул. Героїв Оборони, 15., Київ, 03041, Україна)

E-mail: vikysa87@mail.ru

Khudoliy L. M., Voitsekhivska V. V. Alternative Sources of Financing for Environmental Target Programs

The article is aimed to improve financing of state target programs at the expense of other extra-budgetary programs and ensuring of an effective public-private partnership mechanism on the mutually beneficial terms. In the analysis and synthesis of the views of domestic scientists as well as foreign experience, alternative mechanisms for financing state target programs were considered. On the basis of the study results, scenarios of fulfillment of the state target programs under terms of additional financing from extra-budgetary sources has been suggested. Conditions for attraction of funds from enterprises and establishments for performing the scheduled tasks and activities, which are determined in the program passports, have been reasoned. The prospect of further research in this area is adjusting the process of attracting additional sources of financing until their final fulfillment through the public-private partnership mechanism, under terms which will ensure the fulfillment of the vital tasks of the state and provide an effective development of entrepreneurial activities.

Key words: alternative financing, state programs, financial resources.

Pic.: 2. **Tabl.:** 3. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 8.

Khudoliy Lyubov M. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Finance and Credit, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (vul. Geroyiv Oborony, 15., Kyiv, 03041, Ukraine)

E-mail: lkhudoliy@mail.ru

Voitsekhivska Viktoriia V. – Postgraduate Student, Department of Finance and Credit, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (vul. Geroyiv Oborony, 15., Kyiv, 03041, Ukraine)

E-mail: vikysa87@mail.ru